

Kristillisdemokraattien tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusohjelma

Kristillisdemokraattien tavoitteena on rakentaa Suomesta lähimmäisyhteiskunta. Toimivan ja oikeudenmukaisen yhteiskunnan keskeisimpiä lähtökohtia on ihmisten tasavertaisuus. Se tarkoittaa sekä naisten ja miesten välistä tasa-arvoa että ihmisryhmien yhdenvertaisuutta.

Kristillisdemokraattisen tasa-arvoajattelun tavoitteena ei ole luontaisten sukupuolierojen häivyttäminen. Tarvitsemme molempia sukupuolia erilaisina ja toisiaan täydentävinä. Tavoitteenamme on jompaa kumpaa sukupuolta syrjivien rakenteiden muuttaminen ja yhteiskunnan tasa-arvoistaminen.

Jokaista on kohdeltava yksilönä. Tuemme kansalaisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia hyvään elämään, terveyteen, koulutukseen ja osallisuuteen yhteiskunnassa. Alueellinen eriarvoistuminen ja periytyvä huono-osaisuus on estettävä.

Kristillisdemokraattien arvopohja korostaa ihmisarvon kunnioittamista, perheen ja lähiyhteisöjen merkitystä, heikossa asemassa olevien puolustamista, ihmisten omaa yritteliäisyyttä sekä vastuunottoa paitsi itsestä myös kanssaihmisistä ja ympäristöstä. Kristillisdemokratia korostaa vapauden ja vastuun kuuluvan erottamattomasti yhteen.

Ketään ei saa syrjiä iän, etnisen alkuperän, kansalaisuuden, uskonnon, vakaumuksen, kielen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, perhesuhteiden, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun syyn perusteella.

1. Perhe ja tasa-arvo

Parisuhde nähdään kristillisdemokratiassa ensisijaisesti tasa-arvoisena kumppanuutena. Jakoa naisten ja miesten sukupuolirooleihin ja tehtäviin ei ole tarpeen määritellä työssä eikä vapaa-ajalla. Jokainen yksilö, pari ja perhe toimivat oman elämäntilanteensa, tarpeittensa ja vahvuksiensa mukaan.

Perhe on jokaisen ihmisen ensimmäinen yhteisö - paikka, jossa kasvetaan yhteiskunnan jäseneksi, vastuuseen itsestä ja toisista ihmisistä. Kodissa lasten ja nuorten tulisi saada perusturvallisuuden kokemus, kestävät arvot ja muut elämän eväät.

Perhepoliittisissa ratkaisuissa on huomioitava ensisijaisesti lasten etu. Yhteiskunnan on tuettava eri hoitomuotoja tasaveroisemmin. Perheiden etuuksissa on lisättävä joustoja ja vähennettävä sääntelyä. Perheiden tarpeet ovat erilaisia. Myös työelämä on muuttunut, mikä tarkoittaa erilaisia työpäiviä ja vaihtelevaa hoitotarvetta. Perheitä koskevien päätösten tulee mahdollistaa perheen kasvaminen.

Hoivavastuun epätasa-arvoinen jako heikentää naisten ja miesten asemaa työelämässä. Työn ja perheen yhdistämisen kustannukset on jaettava puolisoitten työnantajien kesken. Suomessa vanhempainvapaata käyttävät edelleen pääsääntöisesti äidit. Vaikka isyys- ja vanhempainvapaita pitävien osuus on kasvanut, isien osuus kotihoidontuella olevista on

edelleen varsin pieni. Työpaikoilla tuleekin luoda myönteinen ilmapiiri hoivavapaiden pitämiseksi.

1.1 Taaperobonus - KD:n perhevapaamalli

Taaperobonusmalli korostaa perheiden valinnanvapautta, mikä tarkoittaa, että erilaisia hoitomuotoja tuetaan tasaveroisesti ja vanhempainvapaisiin lisätään joustoja. Mallissa maksetaan lapsikohtaista kuukausittaista hoitorahaa ansiosidonnaisten päivärahakausien päätyttyä. Perhe voi käyttää tuen joko hoivapalveluiden ostoon tai kotihoitoon. Näin vahvistetaan valinnanvapautta kunnallisen päivähoidon, yksityisen hoidon ja kotihoidon välillä. Taaperobonusmalli on kustannusneutraali rakenneuudistus.

1.2 Tasa-arvo lasten huoltajuudessa

Suomessa noin 30 000 lasta kokee vanhempiensa eron vuosittain. Osa eroista päättyy lasten huoltoon ja tapaamisoikeutta koskevan riidan käsittelyyn oikeudessa. Lapsi joutuukin usein olemaan riitojen välissä. Lasten huoltoon ja tapaamisoikeutta koskevassa lainsäädännössä tarvitaan säännöksiä huoltajien velvollisuudesta suojella lasta, vaalia lapselle läheisiä ihmissuhteita ja myötävaikuttaa tapaamisoikeuden toteutumiseen. Huoltokiusaaminen ja vieraannuttaminen tulee sanktioida. Lainsäädännöllä tulee myös tehokkaammin edistää lapsen kuulemistä ja edun toteutumista. Huoltajuuskiistoissa miehet ovat helpommin altavastaajina sukupuolensa vuoksi.

2. Työelämä ja tasa-arvo

Työajan joustavuus ja riittävä vapaa-aika palvelevat työssä jaksamista sekä yksityiselämän ja työn yhteensovittamista. Nämä mahdollisuudet on turvattava kaikille eri elämäntilanteissa.

2.1 Sukupuolten ammatillista eriytymistä vähennettävä

Suomessa työelämä on jakautunut voimakkaasti mies- ja naisvaltaisiin aloihin. Tähän jakautumiseen voidaan vaikuttaa kasvatuksessa ja opetuksessa niin, että rohkaistaan nuoria alalle, mikä vastaa heidän taitojaan ja mieltymyksiään sukupuolesta riippumatta.

Kaikien oppimateriaalin sisällön ja viestin tulee vahvistaa erilaisia mahdollisuuksia ammatinvalinnassa ja auttaa opettajia tukemaan erilaisia lahjakkuuksia, taitoja ja mieltymyksiä sitomatta niitä sukupuoleen. Myös opinto-ohjauksella on tärkeä merkitys.

Ensisijaisesti kodin antama esimerkki vaikuttaa, miten lapset mieltävät lahjakkuutensa, taipumuksensa ja mieltymystensä, joten kodin ja koulun yhteistyö on tärkeä tässäkin asiassa.

2.2 Naisten ja miesten palkka- ja eläke-eroja pienennettävä

Monet matalapalkka-alat ovat naisvaltaisia. Tästä seuraa väistämättä, että naisten eläkkeet ovat miesten eläkkeitä pienemmät. Naisten eläkkeitä pienentävät myös pidetyt

hoitovapaat. Naisten ja miesten tasaisempi sijoittuminen eri toimialoille tasoittaisi keskiansioiden eroja.

Palkkaeroihin vaikuttaa, että naiset ja miehet sijoittuvat eritasoisiin tehtäviin. Vaikka naiset ovat koulutetumpia kuin miehet, niin johtotehtävissä ja siten parempaa palkkaa saavina heitä on miehiä vähemmän.

On tärkeää, että työn vaativuusarviot tehdään yhtenäisin perustein. Näin voidaan turvata, että samanarvoisesta työstä maksetaan samaa palkkaa. Uudistuksissa on tehtävä ennakkoon sukupuolivaikutusten arviointi.

Henkilöstöpoliittisessa tasa-arvosuunnitelmassa on kiinnitettävä erityistä huomiota työhönottoon, palkkoihin ja työntekijöiden ammatilliseen sekä urakehitykseen. Naisten urakehitystä on rohkaistava ja tuettava antamalla heille kokemusta johtamistehtävistä.

Työpaikoille tulee luoda myönteinen ilmapiiri isyysvapaiden pitämiselle. Perhevapaiden jakautuminen vanhempien kesken tulee perustua perheiden omaan valintaan.

2.3. Osa- ja määräaikaiset työsuhteet

Kaikissa Pohjoismaissa naisten osa-aikatyö on huomattavasti yleisempää kuin miesten. Vapaaehtoisesti tehty osa-aikatyö helpottaa usein perheen ja työn yhteensovittamista. Vastentahtoinen osa-aikaisuus ja nollatuntisopimukset ovat sen sijaan ongelma.

Vastavalmistuneille tai työttömille määräaikaiset työsuhteet voivat olla hyviä väyliä työelämään. Niiden yleistymisellä on kuitenkin ollut monia kielteisiä vaikutuksia, kuten taloudellisen turvattomuuden tuomat paineet tai syntyvyyden aleneminen perhesuunnittelun vaikeutuessa.

Määräaikaisia työsuhteita tarvitaan muun muassa hoitovapaiden sijaisuuksien hoitamiseen, joten ne kohdistuvat erityisesti naisvaltaisille aloille. Muita yleisiä syitä ovat määräaikaiset projektit ja tutkimukset. Määräaikaisten työsuhteiden ketjuttaminen on lailla kiellettyä, mutta edelleen etenkin julkisella sektorilla sitä tapahtuu. Varsinkin julkisen sektorin ja palvelualojen työnantajien tulisi vakinaistaa työsuhteita ja pyrkiä lisäämään vakituisten varahenkilöiden vakansseja, joita voitaisiin käyttää tarvittavien sijaisuuksien hoitamiseen.

2.4 Häirintä ja epäasiallinen kohtelu

Työelämässä häirintää ja epäasiallista kohtelua voi tapahtua työntekijöiden kesken tai esimiehen ja työntekijän välillä. Häirinnällä ja epäasiallisella kohtelulla tarkoitetaan myös seksuaalista tai sukupuolesta johtuvaa häirintää, jota tapahtuu paljon esimerkiksi sosiaalisessa mediassa.

Työsuojelulain mukaan työnantajan on puututtava häirintään ja epäasialliseen kohteluun. Häirintää voi kuitenkin olla vaikea tunnistaa ja todistaa. Siksi asiasta on puhuttava avoimesti työpaikoilla, jotta pelisäännöt ovat kaikille selvät. Kaikkeen häirintään ja epäasialliseen kohteluun tulee puuttua välittömästi.

3. Sukupuoli-identiteetti

Jokainen ihminen on ainutlaatuinen omana itsenään. Jokaisella tulee olla oikeus itse määrittellä, millainen tyttö tai nainen, poika tai mies hän on. Ketään ei tule syrjiä seksuaalisen suuntautumisen takia. Suhtaudumme myönteisesti sukupuolisuuteen: tyttöjen tulee saada olla tyttöjä ja poikien poikia.

Sukupuolia on biologisesta perimästä johtuen kaksi. Poikkeavuuksia on erittäin harvoin, jolloin sukupuolen määrittäminen voi olla haastavaa. Kaikki tarvitsevat yksilöllistä kohtelua.

Kokemus sukupuolisesta identiteetistä ja tavat ilmaista sukupuoli-identiteettiä vaihtelevat. Eri ikäkausina lapsi ja nuori voi haluta ilmentää vastakkaiseen sukupuoleen liitettyjä ominaisuuksia ja tämä tulee sallia luonnollisena kehitysvaiheeseen kuuluvana.

Sukupuolen juridista vahvistamista koskevaa lainsäädäntöä (translakia) ei tule muuttaa siten, että juridisen sukupuolen vahvistamisen voisi tehdä vain omalla ilmoituksella ilman lääketieteellistä muutosprosessia.

4. Sote-palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuollossa jokaiselle kansalaiselle tulee taata samantasoiset palvelut. Sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelut tulee säilyttää lähellä ihmistä. Kannustetaan maakuntia ja kuntia tekemään ennaltaehkäisevää työtä, jota tuetaan taloudellisin kannustein.

Terveysmenot jakautuvat miesten ja naisten välillä epätasaisesti. Sosiaali- ja terveyspalvelujen käyttäjistä ja työntekijöistä suurin osa on naisia. Suomalaisilla miehillä on Pohjoismaiden vertailussa lyhyin eliniän odote. Miehet elävät noin seitsemän vuotta lyhyemmän elämän kuin naiset. Suomessa miesten sydän- ja verisuonitauti-, itsemurha-, tapaturma- ja alkoholikuolleisuus ovat Pohjoismaiden korkeimmat. Haluamme kannustaa myös miehiä aktiivisemmin terveystarkastuksiin ja haluamme panostaa miesten ennaltaehkäiseviin palveluihin.

5. Koulutus

Yhteiskunnan on taattava tasa-arvoiset mahdollisuudet koulutukseen kaikille ikäryhmille. Kouluverkoston keskittäminen eriarvoistaa väestöä, ohjaa virheellisiin valintoihin ja turhiin keskeyttämissiin. Heikko koulumenestys on riski syrjäytymiselle.

Miesten koulutustaso on laskenut. Koulupudokkaista valtaosa on poikia. Miehillä on aliedustus myös korkeakouluissa. Täten miehet syrjäytyvät yhteiskunnasta helpommin. Kasvatuksessa ja koulutuksessa tuleekin huomioida poikien erilainen oppiminen.

Koulutukseen pääsymahdollisuudet on tasavertaisesti taattava kaikille eettisestä ja uskonnollisesta vakaumuksesta riippumatta, ottamalla huomioon omantunnonvapaus.

Riittävät terveydenhoitajan, koulukuraattorin ja -psykologin palvelut on turvattava. Koulukiusaamiseen on oltava nollatoleranssi.

Opettajien jaksamista ja ammattitaidon ylläpitoa on tuettava riittävällä lisäkoulutuksella. Opetuksen suunnittelussa on huomioitava erilaiset oppijat, erityistä tukea tarvitseville on turvattava riittävät resurssit. Uudistuvilla opetusmenetelmillä ei saa vaarantaa tasa-arvoista mahdollisuutta oppimiseen. Mahdollisuudet elinikäiseen oppimiseen on taattava kaikille.

6. Väkivallan vähentäminen

Lähisuhdeväkivallan uhrina on edelleen useimmiten nainen. Huomiota on kiinnitettävä myös naisten tekemään väkivaltaan, joka on lisääntymässä. Katuväkivallan uhrina ja tekijänä on tavallisimmin nuori mies. Uhreja tulee tukea ja helpottaa avun saamista.

Väkivallan vastainen ennaltaehkäisevä kasvatus on sisällytettävä osaksi varhaiskasvatusta, nuorisotyötä ja koulutusta. Esteettömiä matalan kynnyksen palvelukeskuksia väkivaltaa tai sen uhkaa kokeville tulee perustaa tasapuolisesti ympäri maata. Riittävät resurssit on taattava kattavan turvakotiverkoston muodostamiseksi. Palveluissa on huomioitava erityisryhmät mm. vammaiset, maahanmuuttajat sekä seksuaalivähemmistöihin kuuluvat.

7. Sukupuolivaikutuksen arviointi

Kaiken julkisen hallinnon on edistettävä kansalaisten poliittista, taloudellista ja sosiaalista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Hyvään hallintoon kuuluu myös, että verovaroin kustannetut resurssit kohdennetaan oikein ja kustannustehokkaasti huomioiden myös niiden vaikuttavuus.

Tämän takia talousarvioille on tehtävä sukupuolivaikutuksen arviointi eli suvaus. Tämä tarkoittaa, että sukupuolinäkökulma tulee sisällyttää kaikkien budjetointiprosessien suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin. Suvaus tehdään suunnitteluvaiheessa, kun määritellään tavoitteita, keinoja niiden saavuttamiseksi ja arviointeja niiden toteutumisesta sekä vaikuttavuudesta.

7.1. Alue- ja työllisyyspolitiikka

On tärkeää, että työpaikkoja erilaisille aloille syntyy ympäri maata. Valtion ja kuntien tulee toimillaan edistää yritysten mahdollisuuksia luoda uusia työpaikkoja. Koulutetun työvoiman saamiseen maaseudulle ja aluekeskuksiin vaikuttaa myös puolison työllistymismahdollisuudet.

Maakunnallisissa päätöksentekokoelimityissä on noudatettava 40/60 sukupuoli-jakaumaa tasa-arvon takaamiseksi.

7.2 Joukkoliikenne

Naiset, nuoret ja ikääntyneet käyttävät joukkoliikennettä miehiä enemmän. Joukkoliikenteen toimivuudella on merkitystä myös sukupuolten välisen tasa-arvon toteutumisessa. Esteetön ja hyvin toimiva joukkoliikenne on tärkeää elämänlaadun ylläpitämiseksi ja palvelujen saavuttamiseksi, erityisesti haja-asutusalueilla.

7.3 Liikunta

Liikunta on tärkeä hyvän ja terveen elämän ylläpidossa. Kuntien on tarjottava ja tuettava tasapuolisesti monipuolisia liikuntamahdollisuuksia eri ryhmille. Yhteistyö paikallisten liikuntaseurojen sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa on tärkeää, samoin niiden tukeminen tasapuolisesti. Julkisten alueiden ja tilojen, kuten puistojen ja kuntoilualueiden, on oltava turvallisia ympäri vuoden.

7.4 Kulttuuri- ja sivistystoimi

Kulttuuri- ja sivistystoimen palvelujen saatavuudella on merkitystä asukkaiden viihtyvyydelle ja kunnan kilpailulle yritysten sijoittumisesta ja investoinneista. Kulttuuri- ja sivistyspalvelujen tarjonnassa on huomioitava sekä sisältö että saavutettavuus. Kirjastojen valikoimassa sekä kansalais- ja työväenopistojen kurssitarjonnassa on varmistettava eri ryhmien tarpeet.

7.5 Asuminen

Kunnissa on toteutettava elinkaariasumisen mahdollistavaa kaavoitus- ja asuntosuunnittelua. Asumispalveluissa on perheiden lisäksi huomioitava yksin asuvat, pienituloiset, vanhukset ja vammaiset. Kaikessa rakentamisessa tulee huomioida yleisen turvallisuuden ohella myös esteettömyys.

Asumisterveellisyys on otettava huomioon jo suunnitteluvaiheesta lopputarkastuksiin asti. Näin voidaan ehkäistä mm. sisäilmaongelmien syntyä.

8. Erityisryhmät

8.1 Ikäsyryjintä

Väestön keski-ään noustessa on erityisen tärkeää torjua kaikenlaista ikäsyryjintää muun muassa koulutuksessa, työmarkkinoilla tai palveluissa.

8.2 Vammaiset ja osatyökykyiset

Vammaisille ja osatyökykyisille on luotava edellytykset mahdollisimman suureen toimintakykyyn ja hyvään elämänlaatuun. Yhteiskunta on rakennettava niin, että ihmisten

kykyjen ja ominaisuuksien kirjo otetaan huomioon. Esteettömyys on huomioitava kaavoituksessa, rakentamisessa ja palveluissa.

Vammasta tai sairaudesta johtuen ihminen tarvitsee yksilöllisen tilanteensa mukaista tukea. Vammaisten koulutusta ja työllistymistä on tuettava. Viranhaltijoilla on oltava riittävä tietotaito vammaisten oikeuksista ja lainsäädännöstä. Sosiaalista yritystoimintaa tulee lisätä,

Vammaisasiamies on tärkeä toimija ja edunvalvoja, joka tulee saada lakisääteiseksi. Kokemusasiantuntijoiden tietotaitoa tulee enenevässä määrin hyödyntää jo valmisteluvaiheessa.

8.3 Suomenruotsalaiset

Suomi on virallisesti kaksikielinen ja kaksikielisyys on toteutettava perustus- ja kielilain mukaan myös hallinnossa, jotta kaikille taataan yhdenvertaiset palvelut.

Suomenruotsalaiset ja ruotsin kielen asema ovat aina olleet keskeisessä asemassa kansallisessa identiteetissämme.

8.4 Saamelaiset

Saamelaiset on EU:n ainoa alkuperäiskansa. Saame on kolmas virallinen kieli Utsjoen, Inarin, Enontekiön ja Sodankylän kunnissa. Saamelaisten kulttuuria on tehtävä tutuksi kaikille. Niillä alueilla, joissa on merkittävä saamelaisvähemmistö, tulisi pyrkiä siihen, että viranhaltijoista osa on saamenkielisiä.

8.5 Romanit

Romanit ovat etninen vähemmistö, jolla on oma kieli ja kulttuuri. Heidän kulttuurinsa tunteminen auttaa ennakkoluulojen poistamisessa, joten tiedottamista eri keinoin on lisättävä. Romanilasten koulunkäyntiä on tuettava aina peruskoulusta ammattiopintoihin saakka. Asennemuutosta tarvitaan myös romanien työllistymisen tukemisessa.

8.6 Maahanmuuttajat

Maahanmuuttajien kotoutumisen onnistuminen on tärkeää. Erityistä huomiota on kiinnitettävä riittävään kotoutumis- ja kielikoulutukseen sekä naisten ja muiden heikommassa asemassa olevien ryhmien kuten vammaisten, kidutettujen, luku- ja kirjoitustaidottomien sekä vanhempien ihmisten kotoutumiseen. Maahanmuuttajat tarvitsevat arjen yhteyksiä kantaväestöön. Väestön segregoituminen on estettävä mm. asuntopolitiikan keinoin sekä suomalaisen kulttuuriin ja lainsäädäntöön perehdyttämällä. Viranomaisten on taattava muista kulttuureista muuttaneiden tyttöjen ja naisten tasavertaiset oikeudet.

8.7 Yksinasuvat

Suomessa on miljoona yhden hengen taloutta. Sinkkotalouksien elinkustannukset ovat korkeammat ja asuminen suhteessa kalliimpaa. Köyhyysriskin lisäksi yksineläminen on

riski myös hyvinvoinnille. Poliittisessa päätöksenteossa ja palveluiden suunnittelussa on varmistettava yksineläjien yhdenvertaisuus.

8.8 Moniperusteinen syrjintä

Henkilö tai ryhmä voi joutua syrjityksi useamman syyn perusteella. Silloin on vaarana, että näillä syrjintäperusteilla on yhteisvaikutus. Esimerkiksi ikääntyvä maahanmuuttaja-taustainen vammaisen nainen voi kokea syrjintää kaikilla neljällä perusteella. Yhdenvertaisten mahdollisuuksien luomiseksi on tarvittaessa käytettävä positiivisia erityistoimenpiteitä.

9. Yhteenveto

Puolustamme jokaisen ihmisen täyttä arvoa ja ihmisoikeuksia sekä haluamme edistää sukupuolten tasa-arvoa ja ihmisten yhdenvertaisuutta. Ihminen on kokonaisuus: ihmisyyteen kuuluvat fyysinen, psyykinen, sosiaalinen ja hengellinen ulottuvuus. Jokaisen tulee saada kasvaa ja toteuttaa itseään tasapainoisesti näillä kaikilla elämän alueilla.

Kristillisdemokraattien tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusohjelma on hyväksytty puoluehallituksessa 21.10.2017.